

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 47288-07-21 נוחומביץ נ' שדה ניצן מושב עובדים להתיישבות חקלאית בע"מ

בפני כבוד השופטת גאולה לוי
המבקשת שדה ניצן מושב עובדים להתיישבות חקלאית בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד אייל סודאי

נגד

המשיבים
 1. אריה נוחומביץ
 2. אלברט דה וריס
 3. עמרם אוליאל
 4. רוי פלשר
 5. אורן זאבי
 6. עופר חובב מרדכי
ע"י ב"כ עוה"ד יניב בירנבאום

7. רשות מקרקעי ישראל
ע"י ב"כ עוה"ד בנימין גבאי- פמ"ד

8. סוכנות היהודית
ע"י ב"כ עוה"ד קרן גורביץ

9. משרד החקלאות
ע"י ב"כ עוה"ד בנימין גבאי- פמ"ד

חקיקה שאוזכרה:

חוק הבוררות, תשכ"ח-1968: סע' 3, 5, (ג)

פקודת האגודות השיתופיות: סע' 52(1), 155

חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), תשכ"ז-1967

מיני-רציו:

* סכסוכים בעלי אופי "חוקתי" לא ידונו בבוררות, אך המגמה הפרשנית ביחס למונח "חוקתי", נוטה, ככלל, לצמצום. במקרה זה האגודה קבעה בתקנונה מנגנון ליישוב סכסוכים. הסכסוך סביב הקצאת הקרקע החקלאית בין חברי האגודה אינו סכסוך "חוקתי" אלא מדובר בסכסוך פנימי, כספי בעיקרו. על כן יש להורות על עיכוב הליכים והעברת התיק לבוררות.

* בוררות – עיכוב הליכים – תניית בוררות

* אגודות שיתופיות – בוררות – סכסוכים בעסקי האגודה

בקשת הנתבעת לעכב את ההליכים בתובענה ולהעביר את ההליך לבוררות, בהתאם לתקנון האגודה. בתביעה עתרו חברי האגודה ששויכו להם בעבר קרקעות לעיבוד חקלאי, לביטול החלטת האסיפה הכללית של האגודה, שעניינה חלוקה מחדש של שטחים חקלאיים בין חברי האגודה.

בית המשפט המחוזי נעתר לבקשה ופסק:

בהתאם להוראת החוק, מקום בו הוסכם למסור סכסוך לבוררות וצד להסכם מבקש לעכב את ההליכים בתובענה שהוגשה באותו סכסוך, ואותו צד היה מוכן לעשות כל הדרוש לקיום הבוררות, בית המשפט יעכב את ההליכים. אם ראה בית המשפט טעם מיוחד שהסכסוך לא ידון בבוררות, עומד לו שיקול הדעת שלא לעכב את ההליכים. כאשר הסכם הבוררות הוא בעניין שאינו יכול לשמש נושא להסכם בין הצדדים, אין תוקף להסכם הבוררות. מעבר להוראת הדין הכללי, בדיני אגודות שיתופיות יש התייחסות ספציפית לבוררות. עם זאת, בהתאם לדין ולהלכה הפסוקה, סכסוכים בעלי אופי "חוקתי" לא ידונו בבוררות, וגם הסכמת הצדדים לא תועיל להכשיר את הבוררות, אך המגמה הפרשנית ביחס למונח "חוקתי", נוטה, ככלל, לצמצום.

במקרה זה האגודה קבעה בתקנונה מנגנון ליישוב סכסוכים. הסכסוך סביב הקצאת הקרקע החקלאית בין חברי האגודה אינו סכסוך "חוקתי" לא לעניין סעיף 3 לחוק הבוררות, ולא לעניין סעיף 52(1) לפקודת האגודות השיתופיות. אין בו עניין עקרוני הנוגע לאינטרסים ציבוריים רחבים, אלא מדובר בסכסוך פנימי, כספי בעיקרו. ההחלטה על אופן הקצאת שטחי האגודה, היא החלטה הנוגעת לעסקי האגודה. אופי הסכסוך נוגע למאפיינים הייחודיים של אגודה שיתופית, וראוי כי יתברר בפני הגופים האמונים על יישוב סכסוכים בתוככי אגודה שיתופית. על כן יש להורות על עיכוב הליכים והעברת התיק לבוררות.

החלטה

ששת התובעים הם חקלאים, חברי אגודת שדה-ניצן, ששויכו להם בעבר קרקעות לעיבוד חקלאי. בתביעה שלפני הם קובלים על החלטת האסיפה הכללית של האגודה, שעניינה חלוקה מחדש של שטחים חקלאיים בין חברי האגודה, ועותרים לביטול החלטה.

האגודה מבקשת לעכב את ההליכים בתובענה ולהעביר את ההליך לבוררות, בהתאם לתקנון האגודה. התובעים מתנגדים לכך בטענה כי הסכסוך אינו מתאים להליך בוררות וכי המדובר בסכסוך חוקתי הנוגע לחוקיות פעולותיה של האגודה.

לאחר בחינת טיעוני הצדדים ויישום ההלכה הפסוקה על עניינם, באתי לכלל מסקנה כי הסכסוך סביב הקצאת הקרקע החקלאית בין חברי האגודה אינו סכסוך "חוקתי" לא לעניין [סעיף 3 לחוק הבוררות](#), ולא לעניין [סעיף 52\(1\) לפקודת האגודות השיתופיות](#). אין בו עניין עקרוני הנוגע לאינטרסים ציבוריים רחבים, אלא מדובר בסכסוך פנימי, כספי בעיקרו. על כן יש להורות על עיכוב הליכים והעברת התיק לבוררות.

אפרט את נימוקיי.

1. התובעים, הם המשיבים 1-6 לבקשה, הם חקלאים, חברי אגודת שדה- ניצן מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ (להלן: "אגודת שדה-ניצן"). בשנות ה-90 ובתחילת שנות ה-2000, שויכו להם, לטענתם, קרקעות לעיבוד חקלאי במסגרת פרויקט "נגב של צמיחה" (פרויקט משותף לקרן קיימת לישראל, משרד החקלאות והסוכנות היהודית, לקידום יישובי המגזר הכפרי בנגב).

2. במהלך שנת 2019 האגודה פעלה להסדרת החלוקה של קרקעות חקלאיות במושב. האסיפה הכללית של האגודה החליטה על חלוקה שוויונית של הזכויות לעיבוד קרקע חקלאית, בסטייה של עד 5%, כך שכל חבר אגודה יחזיק כ- 51 דונם של שטח לחקלאות. האגודה מינתה מומחה חיצוני, מר דורון לב, שיבצע את תהליך סימון זכויות העיבוד של קרקע חקלאית במושב באופן שוויוני. בהחלטה תמכו 27 חברים ו-11 התנגדו.

ביום 18.09.2019 החליטה האסיפה הכללית של האגודה לאשר "נוהל הקצאת קרקעות" שעניינו חלוקה מחדש של שטחי חקלאות לחברי האגודה. בהתאם לנוהל, תוקף השיוך של ההקצאה השוויונית הוא מיום 18.09.2019. משקים המעבדים שטח מעל המכסה, יוכלו לעבדם רק עד מאי 2020. האגודה תפעל מול משקים הנמצאים בחריגה ומסרבים לפעול בהתאם להקצאה החדשה. שטחים המוקצים למשק שהחבר אינו מעבד בפועל, אפשר שיעובדו על ידי חברי אגודה אחרים, על פי הסכמות באופן עצמאי בין החברים. 47 חברים תמכו בהחלטה ו-5 התנגדו.

3. התביעה מופנית כנגד החלטת האסיפה הכללית מיום 18.09.2019. התובעים מבקשים להצהיר כי ההחלטה התקבלה בחוסר סמכות, בניגוד לדין והיא בטלה וחסרת כל נפקות. התובעים טוענים כי נוהל הקצאת הקרקעות מנוגד להוראות [חוק ההתיישבות החקלאית \(סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים\)](#), התשכ"ז-1967, לפיו השכרת קרקע מהווה שימוש חורג אסור בקרקע חקלאית, ולפיכך מדובר בהחלטה שהתקבלה בניגוד לדין ואין אפשרות חוקית לממשה. לטענת התובעים, התהליך שקדם להחלטת האסיפה נעשה בניגוד עניינים, בניגוד לדין ותוך הסתרת קשרים בין הגורם שניהל את התהליך לגורמים שונים באגודה.

התובעים טוענים כי האסיפה הכללית אינה רשאית לפגוע בזכויותיהם הקנייניות, או מעין קנייניות, בשטחים החקלאיים המשויכים להם. הם טוענים גם כי ההחלטה מנוגדת לחוזה התלת-צדדי, הקובע כי חבר אגודה לא יכול להעביר לאחר את זכויות השימוש שלו במשק, אלא אם קיבל את הסכמת רשות מקרקעי ישראל והסכמת הסוכנות היהודית. נטען גם כי חלוקת הקרקעות מחדש לטובת חברי אגודה שלא השקיעו דבר, ללא פיצוי החקלאים על השקעותיהם, סותרת את עקרונות הצדק הטבעי ומהווה עושק המיעוט. לבסוף נטען כי ההחלטה התקבלה מבלי לשקול את העלויות הכרוכות ביישומה, כגון פיצוי התובעים והתקנת תשתית מים.

התובעים הפנו תביעתם נגד אגודת שדה-ניצן וכן כנגד רשות מקרקעי ישראל והסוכנות היהודית, כדי שאלה יתנו עמדתם בסוגיות העקרוניות והרוחביות העולות בתובענה, לגבי כלל ההתיישבות במרחב הכפרי, כך לטענתם.

4. להשלמת התמונה יצוין כי להגשת התביעה קדמה תביעת פינוי שהגישה האגודה (ביום 21.06.2021) נגד התובעים, במסגרת הליך בורות בפני הבורר עו"ד גיל להב.

5. האגודה מבקשת לעכב את ההליכים ולהעביר גם את התביעה הזו להליך בורות. הבקשה מושתתת על תניית בורות בתקנון אגודת שדה-ניצן, לפיה כל סכסוך הנובע מחברות באגודה או מעסקיה של האגודה שיפרוץ בין האגודה לחבריה, יועבר להידון בורות בפני בורר שימונה על ידי מינהלת "ניר שיתופי". במקרה דנן מדובר, כך נטען, בסכסוך פנימי הנובע מעסקיה של האגודה ומחברות התובעים באגודה. נטען כי צירוף רשות מקרקעי ישראל והסוכנות היהודית מלאכותי ובלתי מבוסס, כאשר לא התבקש שום סעד נגדן. האגודה מציינת כי הייתה מוכנה, ומוכנה גם כעת, לעשות כל הדרוש לקיום הורות, מה גם שכבר מתקיים הליך בורות העוסק באותה החלטה ממש של האסיפה הכללית.

6. התובעים מתנגדים לבקשה. לטענתם, הסכסוך אינו נובע מחברות באגודה ומעסקי האגודה. הוא נובע מהליך פגום המנוגד לחוק ולהסכם בין האגודה למוסדות המיישבים. לשיטתם, החלטת האסיפה פוגעת בזכויות הקנייניות פגיעה קשה וחמורה. על כן מדובר בסכסוך "חוקתי" והוא צריך להתברר בפני בית המשפט. גם האופי הקוגנטי של הוראות חוק ההתיישבות, שהחלטת האסיפה מנוגדת להן, מחייב שהעניין ידון בבית המשפט. התובעים סבורים כי הסכסוך מחייב קבלת עמדותיהם של רשות מקרקעי ישראל, הסוכנות היהודית ומשרד החקלאות, ואת אלה לא ניתן לצרף להליך הורות. לטענת התובעים, הסכסוך מעלה סוגיה משפטית רחבה הנוגעת לכלל המושבים בארץ, והיא האם חברי אגודה רשאים להשכיר קרקעות לחברי אגודה אחרים, בניגוד לחוק ההתיישבות.

7. המדינה (רשות מקרקעי ישראל ומשרד החקלאות) אינה מתנגדת לעיכוב הליכים ולהעברת התובענה לדיון בפני בורר, ביחס למערכת היחסים שבין האגודה השיתופית לבין המתיישב. המדינה ציינה כי היא מתנגדת לכל החלטה הנוגדת את הוראות הדיון, לרבות חוק ההתיישבות ונוהלי משרד החקלאות, החלטות מועצת מקרקעי ישראל ונהלי רשות מקרקעי ישראל.

לשם היעילות המדינה הציעה כי הצדדים יעבירו לעיון הגורמים הרלוונטיים ברשות מקרקעי ישראל ובמשרד החקלאות כל פשרה או הסכמה שתושג ביניהם טרם קביעתה במסגרת החלטה.

הסוכנות היהודית מסרה כי היא אינה צד לסכסוך שבין הצדדים והיא אינה מתנגדת לעיכוב ההליכים ולכך שהליך הורות יתקיים בין חברי האגודה לבין האגודה בלבד.

8. דין הבקשה להתקבל.

סעיף 5 לחוק הבוררות, תשכ"ח-1968 (להלן: "חוק הבוררות") מורה כך:

"(א) הוגשה תובענה לבית משפט בסכסוך שהוסכם למסרו לבוררות וביקש בעל-דין שהוא צד להסכם הבוררות לעכב את ההליכים בתובענה, יעכב בית המשפט את ההליכים בין הצדדים להסכם, ובלבד שהמבקש היה מוכן לעשות כל הדרוש לקיום הבוררות ולהמשכה ועדיין הוא מוכן לכך.

(ב) בקשה לעיכוב הליכים יכול שתוגש בכתב הגנה או בדרך אחרת, אך לא יאוחר מהיום שטען המבקש לראשונה לגופו של ענין התובענה.

(ג) בית המשפט רשאי שלא לעכב את ההליכים אם ראה טעם מיוחד שהסכסוך לא יידון בבוררות".

בהתאם להוראת החוק, מקום בו הוסכם למסור סכסוך לבוררות וצד להסכם מבקש לעכב את ההליכים בתובענה שהוגשה באותו סכסוך, ואותו צד היה מוכן לעשות כל הדרוש לקיום הבוררות, בית המשפט יעכב את ההליכים. אם ראה בית המשפט טעם מיוחד שהסכסוך לא ידון בבוררות, עומד לו שיקול הדעת שלא לעכב את ההליכים. כאשר הסכם הבוררות הוא בעניין שאינו יכול לשמש נושא להסכם בין הצדדים, אין תוקף להסכם הבוררות (**סעיף 3 לחוק הבוררות**).

9. מעבר להוראות הדין הכללי, בדיני אגודות שיתופיות יש התייחסות ספציפית לבוררות.

סעיף 52(1) לפקודת האגודות השיתופיות קובע:

"רשאית אגודה רשומה לקבוע בתקנותיה הוראות בנוגע ליישוב סכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה, בין ע"י הרשם או באופן אחר..."

אגודת שדה-ניצן אכן קבעה בתקנונה, **בסעיף 155**, מנגנון ליישוב סכסוכים, לפיו:

"כל סכסוך, הנובע מחברות באגודה או מעסקי האגודה, לרשות פרוש תקנון זה, אשר יפרוץ בין: חברים, חברים לשעבר, אנשים או תאגידים התובעים באמצעות חברים או באמצעות חברים לשעבר - מצד אחד לבין: האגודה, חבריה, פקידים, או חברי ועד הנהלה שלה - מצד שני ימסר לבוררות בפני בוררים שיתמנו על ידי מינהלת "ניר שיתופי" ולפי שיקול דעתה".

10. הסכסוך נשוא התביעה מצוי תחת סעיף הבוררות בתקנון האגודה. אכן, בהתאם לדין

ולהלכה הפסוקה, סכסוכים בעלי אופי "חוקתי" לא ידונו בבוררות, וגם הסכמת הצדדים לא תועיל להכשיר את הבוררות. עמדה על כך כב' השופטת א' פרוקציה ברע"א **9048/05** הסתדרות המהנדסים, האדריכלים והאקדמאים במקצועות הטכנולוגיים נ' הסתדרות

העובדים הכללית החדשה [פורסם בנבו] (ניתן ביום 20.10.2009):

"עניינים בעלי אופי 'חוקתי' אינם מתאימים על פי טיבם להכרעה בבוררות, ומקומם להידון בערכאה שיפוטית. הטעם שביסוד עיקרון זה הוא להבטיח כי עניינים בעלי חשיבות עקרונית כללית, המשפיעים באופן ישיר על ציבור רחב לא יוכרעו במסגרת התדיינות פרטית המנותקת, לא אחת, מכללי המשפט המהותי וסדרי הדין, ונעדרת שקיפות ומערכת בקרה שיפוטית המצויים בערכאות שיפוט רגילות.

חשיבותם הכללית של הנושאים החוקתיים, והשפעתם על ציבור גדול מצריכים דיון והכרעה במערכת המשפט הרגילה, הכפופה לדין המהותי ולסדרי הדיון המחייבים, חשופה לעיקרון הפומביות, ונתונה לביקורת שיפוטית וציבורית מלאה. סיווגו של ענין כ'עניין חוקתי' לצורך הליך של בורות הוא מורכב, משהוא מעגן אל תוכו את המתח הטבעי הקיים בין אינטרס המשפט לקיים את הסכם הבורות על כל צדדיו, כמשקף את רצון הצדדים, ומנגד – חותר להוציא ממסגרת הבורות עניינים בעלי אופי עקרוני הנוגעים לאינטרסים ציבוריים רחבים" (שם, פסקה 46).

11. מטעמים אלה, סכסוכים בעלי אופי "חוקתי" הוחרגו מתניית בורות בתקנון אגודה שיתופית. לצד זאת, המגמה הפרשנית ביחס למונח "חוקתי", נוטה, ככלל, לצמצום. זאת מתוך כיבוד ההסכמה של הצדדים לקיים מנגנון של פתרון סכסוכים בדרך של בורות, ומתוך התחשבות במאפיין המיוחד של אגודות שיתופיות, בהן ראוי כי סכסוכים בתוך האגודה יתבררו בפני גופים פנימיים שלה, או לפני גופים אחרים הקרובים להגשמת רעיון השיתופיות (רע"א 959/20 נהריה כפר שיתופי להתיישבות חקלאית נ' דפנה פרידמן [פורסם בנבו] (ניתן ביום 3.5.2020)).

12. בהתאם להלכה הפסוקה, עניינים חוקתיים הם משני סוגים. האחד - עניינים חוקתיים "במובן הרחב" החוסים תחת סעיף 3 לחוק הבורות; השני - עניינים חוקתיים "במובן הצר", קרי, עניינים המוחרגים מסעיף 1(1)52 לפקודת האגודות השיתופיות או עניינים לגביהם קיים "טעם מיוחד" המצדיק שלא לבררם בורות, אלא בבית משפט, בהתאם לסעיף 5(ג) לחוק הבורות. קיימת, עם זאת, השקה מסוימת בין בחינת תוקפה ותחולתה של הוראת בורות המופיעה בתקנון של אגודה שיתופית, לבין העקרונות הכלליים של חוק הבורות, (ראו דברי כב' השופט א' גרוניס (כתוארו אז) ברע"א 4907/08 איגוד ערים לענייני ביוב (אזור כרמיאל) נ' מועצה מקומית אל שאגור [פורסם בנבו] (ניתן ביום 4.8.2010; להלן: "פרשת איגוד ערים").

יצוין כי המונח "עניין חוקתי" בדיני הבורות והאגודה השיתופית, אינו זהה למושג המקובל בשפה המשפטית הכללית. לעניין בורות באגודה שיתופית, הכוונה בעניינים חוקתיים היא לעניינים "המעוררים שאלות של חוקיות, כגון חוקיותם של מוסדות האגודה, חוקיות פעולותיה של האגודה או שאלת תוקף בחירתם או מינויים של חברי מוסדות האגודה" (רע"א 1139/99 כפר מחולה – מושב עובדים של הפועל המזרחי להתיישבות שיתופית בע"מ נ' בית שאן חרוד – אגודה שיתופית של משקי עובדים לתובלה בע"מ, פ"ד נד (4) 262, 276 [2000]).

13. בחינת טיבו של הסכסוך בענייננו, מובילה למסקנה כי אין המדובר בעניין חוקתי, לא במובן הרחב ולא במובן הצר.

חוקתיות במובן הרחב היא עניינים בעלי חשיבות עקרונית כללית, עניינים הנוגעים לליבת עקרונות המשטר, לשיטת המשפט, או נוגעים ישירות לזכויות אדם. רק סוגיות בעלות אופי חוקתי מובהק ומרכזי נכנסות לתחום זה (פרשת איגוד ערים, פסקה 9 לפסק דינו של כב' השופט א' גרוניס). הסכסוך באגודת שדה-ניצן אינו מעורר שאלות חוקתיות כאלה.

אמנם, ההחלטה על שינוי בהקצאת הקרקעות משנה את מצב הדברים שהיה עד כה בנוגע להחזקת שטחים חקלאיים של חברי האגודה. יש להניח כי להחלטה השלכות ממשיות על התובעים שעושים שימוש בשטחים לצורך פרנסתם בחקלאות. אינני מקלה ראש בהשלכות אלה, שיכול וישפיעו על פרנסתם של התובעים. ואולם, היות הסכסוך בעל משמעות כספית נכבדה, ואף משמעות רכושית עבור החברים והאגודה, עדיין אין בה כדי לשוות לסכסוך אופי חוקתי השולל את תניית הבוררות. לא מדובר בעניין עקרוני הנוגע לאינטרסים ציבוריים רחבים או שיש לו השפעה על ציבור רחב. מדובר בוויכוח פרטני באגודת שדה ניצן על הקצאת אמצעי ייצור ודרך ההתחשבות בין החברים. להבנת, הסכסוך על הקצאת הקרקע החקלאית, השלכותיו אינן בהכרח כבדות יותר מסכסוך על שיוך דירות, על מכסות מים, או על עצם החברות באגודה שיתופית. כל אלה לא הוכרו כסכסוכים חוקתיים במובן הרחב (ראו למשל [רע"א 5771/07](#) יורם קדמן נ' ישע – אגודת עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ [פורסם בנבו] (ניתן ביום 17.12.2009, להלן: "עניין קדמן"); [רע"א 2047/12](#) טלי בן ענת נ' קיבוץ בית גוברין אגודה שיתופית חקלאית בע"מ [פורסם בנבו] (ניתן ביום 19.6.2012); עניין [רע"א 959/20](#) שלעיל).

14. לא מדובר גם בסכסוך חוקתי במובן הצר, כפי שפורש ויושם בהלכה הפסוקה. לא מדובר בסכסוך ביחס לעצם החוקיות של האסיפה הכללית, ביחס לליבת החוקיות של פעולותיה והחלטותיה, או עניינים אחרים בעלי השלכה רוחבית. התובעים אמנם מנסים לשוות לתביעה אופי עקרוני, בכך שהם תוקפים את עצם ההחלטה לערוך שינויים והקצאת הקרקע, ובכך שצירפו לתביעה את רשות מקרקעי ישראל ואת הסוכנות היהודית. אך לא ניתן לומר כי הסכסוך הוא בשאלות כלליות ורוחביות. לטעמי, הסכסוך הוא בעל אופי פרטני ומוגבל, סכסוך פנימי בין חברי אגודת שדה-ניצן, ובינם לבין האגודה, על רקע הקצאות קרקע שבוצעו בשנים עברו לחלק מהחברים. השינוי בהקצאת הקרקע עליו החליטה האגודה עוסק במצב הפרטני של אגודת שדה-ניצן, שנוצר כאמור בעקבות הקצאות קרקע רק לחלק מהחברים. לא מצאתי, מתוך שהובא לפני, כי יש בסכסוך כדי להקרין על מושבים אחרים.

התובעים אמנם טוענים כי נפגעות זכויותיהם הקנייניות או מעין הקנייניות, אך הדבר אינו הופך את המחלוקת לעניין חוקתי במובן של דיני הבוררות. סכסוכים "פנימיים" וסכסוכים אזרחיים רבים כרוכים במחלוקות בנוגע לזכויות במקרקעין, והדבר אינו שולל את תחולתם של הסדרי בוררות. צדדים רשאים להסכים על הכרעה בעניינים קנייניים בדרך של בוררות וכלל ההיבט הקנייני אינו מהווה כשלעצמו "טעם מיוחד" לעניין [סעיף 5 לחוק הבוררות](#).

15. במובן הצר, ההחלטה על אופן הקצאת שטחי האגודה, היא החלטה הנוגעת לעסקי האגודה. הטענות הנוגעות לזהות ועד ההנהלה ולניגוד עניינים מובנה, אינן נוגעות לשורש החוקיות של מוסדות האגודה. מטבע הדברים, חברי האגודה המצביעים באסיפה כללית אינם נטולים אינטרס אישי, שעשוי להתבטא בהצבעתם. הדבר לא שולל, ככלל, את חוקיות האסיפה הכללית וההחלטות שמתקבלות בה. וודאי לא מדובר בעניינים שהם

בליבת המשטר הכללי או המשטר התאגידי של האגודה. גם הטענות הנוגעות למומחה בו נעזרה האגודה (שלא קבע את עצם החלוקה השוויונית אלא רק סייע באופן יישומה) ולאופן קבלת ההחלטה אינן מוציאות את העניין מגדר "עסקי האגודה" ואינן שוללות את הלגיטימיות של מוסדותיה. אין מניעה לברר טענות אלה במסגרת הבוררות. אופי הסכסוך נוגע למאפיינים הייחודיים של אגודה שיתופית, וראוי כי יתברר בפני הגופים האמונים על יישוב סכסוכים בתוככי אגודה שיתופית.

16. לא מצאתי לקבל את טענת התובעים, כי הטענה לפיה החלטת האגודה השיתופית מנוגדת לדין קוגנטי – חוק ההתיישבות – ולהסכם התלת-צדדי, מחייבת להותיר את התובענה בבית המשפט.

ראשית, ספק אם נוהל הקצאת הקרקעות מתנגש בחוק ההתיישבות, שכן ספק אם עיבוד קרקע של חבר אגודה אחד על ידי חבר אגודה אחר, על פי הסכמות ביניהם, מהווה "שימוש חורג" כמשמעותו בתוספת הראשונה של חוק ההתיישבות. ספק גם אם הוא מנוגד להסכם התלת-צדדי, ולכל היותר יש להתאימו להסכם, בכך שתידרש הסכמת הגורמים המיישבים (ר' סעיף 20(ד) להסכם).

שנית, לכל היותר מדובר בעניין אינצדנטלי. בהתאם להלכה, הכרעה אינצדנטלית בשאלה קונסטרוקטיבית העולה בבוררות אינה שוללת את הבוררות (פרשת הסתדרות המהנדסים). רק כאשר ההענין החוקתי עומד בליבו של נושא ההתדיינות, נחסמת הדרך לבירורו במסגרת בוררות (עניין קדמן, פסקה 17 לפסק דינה של כב' השופטת א' פרוקצ'יה). השאלה העומדת בליבו של הסכסוך היא האם נפל פגם בהחלטות האסיפה הכללית בענין הקצאת הקרקעות, באופן המביא לקיפוח ולאפליה בין חברי האגודה. שאלה זו מקומה להתברר בבוררות בהתאם לתקנון האגודה.

17. אין בעצם הצירוף רשות מקרקעי ישראל והסוכנות היהודית לתביעה כדי לשוות לה אופי חוקתי. הצירוף נעשה על ידי התובעים, מיוזמתם. לכן, עצם היותם של רשות מקרקעי ישראל והסוכנות היהודית בעלי דין, בשל האופן בו עוצב כתב התביעה על ידי התובעים, אינה מגדירה את מהות הסכסוך ואופיו.

שני הגופים הודיעו כי אין להם עמדה בסכסוך הפרטני באגודה. בתביעה גם לא מבוקש כל סעד כנגדם, והם צורפו אך כדי שעמדותיהם יישמעו. על פניו, אין מניעה לקבל את עמדתם במסגרת הליך הבוררות, ככל שהבורר ימצא זאת לנכון.

18. לבסוף, אין בידי לקבל את טענת התובעים כי האגודה לא הייתה מוכנה לעשות את כל הדרוש לקיום הליך בוררות. בין הצדדים התנהל הליך גישור מוסכם בפני המגשר עו"ד רון בן מזור, ומשזה לא צלח החלה האגודה לפעול סילוק ידם של חברי האגודה במסגרת בהליך בוררות, בהתאם לתקנון האגודה. אין, לטעמי, בניסיון לפתור את המחלוקות בין הצדדים על דרך של גישור כדי לבטא ויתור מצידה של האגודה על הליך הבוררות, או לזקוף זאת לחובתה ולראות בה כמי שלא הייתה מוכנה לעשות את כל הדרוש לקיום הליך הבוררות (ראו והשוו [רע"א 5771/07](#) שלעיל, פסקה 20).

סוף דבר – אני מורה על עיכוב ההליכים והעברת הסכסוך להליך בוררות בהתאם לסעיף 155 לתקנון האגודה.

הדיון הקבוע ליום 3.3.2022 – מבוטל.

התובעים ישלמו לנתבעת 1 הוצאות משפט ושכ"ט בגין בקשה זו בסך כולל של 5,000 ₪.

המזכירות תסגור את התיק.

ניתנה היום, ז' כסלו תשפ"ב, 11 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.

גאולה לוי 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)